

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) којом је прописано да заштићено подручје I категорије проглашава Влада.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – одлука УС, 72/12, 7/14 – одлука УС и 44/14) Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 5а став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон и 62/17), а у вези са чланом 13. став 6. Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 62/17), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Споменика природе „Калемегдански рт”, обезбеђује се очување седиментата миоценске старости односно његовог дела баденског ката који представљају природну реткост, јединствен остатак медитеранског стадијума, најстаријег стадијума у историји панонског мора, где су на изузетно малом простору заступљене спрудне и субспрудне фаације као и седименти плаже.

Геолошки профил неогених седимената, испод споменика Победнику, који је смештен између Доњег и Горњег града Београдске тврђаве, први пут је заштићен 1946. године Одлуком одељења за заштиту и научно проучавање споменика културе при уметничком музеју у Београду. Заштита се односила на заштиту Београдске тврђаве као културног добра. Актом о заштити о културног добра, геолошки профил се не помиње посебно али због свог положаја и доношењем нових аката о заштити посредно је имао статус заштићеног добра. Доношењем Решења 1965. године, површина београдске тврђаве под заштитом повећана је на око 80 ha, а Одлуком о утврђивању категорије непокретних културних добара проглашена је за културно добро од изузетног значаја за Републику („Службени гласник СРС”, број 14/79).

Први акт о заштити који се директно односио на природно добро донет је давне 1968. године. Решење о стављању под заштиту државе локалитета на коме се налази морски неогени спруд – профил испод споменик Победнику на Калемегдану, донео је Савет за образовање и културу Скупштине општине Стари град, а на основу предлога тадашњег завода – Републичког завода за заштиту природе. Граница природног добра као и површина под заштитом описно су дати а процењено је да површина на којој се налази природно добро износи око 500 m². Поред ове површине предложена је и заштитна зона која је требало да ужива исту заштиту као и сам природни споменик. Решењем је била утврђена обавеза дефинисања тачне површине и границе заштићеног подручја, обележавање заштићеног природног добра, извођење конзерваторских као и других радова уз обавезно претходно прибављено мишљења завода и могућност забране спровођења одговарајућих активности и радова.

Друго решење о заштити донео је општински комитет за комунално-стамбене и грађевинске послове општине Стари град, 1980. године, а без претходно прибављеног мишљења или сагласности Завода. Заштитом је обухваћена површина од само 60 m² која је била заштићена и 1968. године.

Како је природно добро задржало својства која га сврставају у природна добра која испуњавају услове за заштиту, након извршене ревизије припремљена је ова студија којом је дефинисана знатно већа површина за заштиту као и сви други елементи у складу са променама у законској регулативи, која је основа за продужетак заштите односно доношење новог Акта о заштити природног добра.

Завод за заштиту природе Србије, Београд, је обавио ревизију заштићеног подручја и сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Споменика природе „Калемегдански рт”, као стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја.

Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Предлогу уредбе о проглашењу Споменика природе „Калемегдански рт”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију. У току јавног увида и јавне расправе није било примедби осим предлога да управљач спомеником природе буде Јавно предузеће „Београдска тврђава” што је и прихваћено.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо целисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, и започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђују се површина у режиму заштите II и III степена на подручју Споменика природе.

У чл. 5. и 6. утврђују се активности који су забрањени у режиму заштите II и III степена на подручју Споменика природе.

У члану 7. за управљача се предлаже Јавно предузеће „Београдска тврђава”, Београд.

У члану 8. утврђују се основна овлашћења и обавезе управљача.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе план управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен је оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од 6 месеци за доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од 12 месеци за обележавање заштићеног подручја.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да у року од две године изradi софтвереско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање заштићеним подручјем.

У члану 13. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 14. утврђује се обавеза усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 15. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режим заштите II и III степена, на коме се спроводи заштита ради очувања и унапређења природних вредности а један од приоритетних задатака је и имплементација Фирентинске конвенције о пределу, европских и светских конвенција о заштити културног наслеђа, конвенција и декларација које се односе на биодиверзитет, природне подсистеме и друга документа.

Доношењем уредбе стиче основ да све будуће активности на овом подручју, буду у функцији заштите и унапређења природног добра. То ће се у првом реду огледати кроз очување основних обележја природног добра, затим афирмацију, презентацију и коришћење овог простора на принципима одрживог развоја, што је интерес локалне али и шире друштвене заједнице, научне јавности и других заинтересованих страна.

У току јавне расправе представници министарства, ЈП „Градско зеленило”, ЈП „Београдска тврђава” и Завод за заштиту природе Србије усагласили су се да предлог управљача буде ЈП „Београдска тврђава” које изразило спремност да преузме права и обавезе управљача заштићеног подручја која су прописана Законом о заштити природе и овом Уредбом.

Имајући у виду наведено, потпуно је очигледно да доношење новог акта о заштити природног добра неће бити у супротности са циљевима и делатностима институција и организација у чијој се надлежности по било ком основу налази Калемегдан, Београдска тврђава и само природно добро. Напротив, оно представља снагу и могућност односно, предност у будућем развоју подручја, јер се на једном простору налази специфично и вредно природно и културно наслеђе и истовремено чини разноврснију туристичку понуду у односу на друге делове града.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2019. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 72/19) у износу од 500.000 динара на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство), Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност

0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама обезбеђена су средства са спровођење овог акта.

У 2020. и 2021. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.